

Asia: VN/20726/2023

Lausuntopyyntö; Arviomuistio väylämaksun pysyvästä puolittamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pyydettyinä lausuntona väylämaksun pysyvää puolitusta tarkastelevasta arviomuistioluonnoksesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua. Metsäteollisuus kannattaa väylämaksun puolituksen säätämistä pysyväksi väylämaksun tasoksi. De facto -maksutason vakiinnuttaminen luo ennakoitavuutta toimintaympäristöön ja osaltaan kuljetussopimuksiin.

Samanaikaisesti nostamme esiin tarpeen tarkastella ja uudistaa väylämaksujärjestelmää kannustamaan entistä enemmän alusten ohjautumista Suomeen ja Suomesta. Tämä edellyttäisi tietyiltä osin väylämaksun määräytymisperusteiden uudelleentarkastelua. Näkemyksiämme on avattu seuraavissa vastauksissa lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin:

Kysymys 1: Tulisiko väylämaksun tasosta säätäminen kytkeä jatkossakin laskennallisesti kauppamerenkululle tarjotuista palveluista aiheutuvien valtion menojen kattamiseen?

Pysyvästi puolitetuilla väylämaksuilla kerätyt varat tulee näkemyksemme mukaan tehokkaasti ohjata kattamaan häiriöttömän ympärivuotisen merenkulun edellyttämiä palveluja. Samanaikaisesti on huomioitava, että väylämaksut ovat ratamaksujen ja liikennepolttoaineverotuksen lisäksi valtion harvoja suoria keinoja huolehtia rahtiliikenteen kustannuskilpailukyvyistä.

Kuten arviomuistioluonnoksessa nostetaan esille, väylämaksun tason muuttumattomuutta ei voida puolituksen pysyväksi säätämisestä huolimatta taata pitkäksi aikaa. Mikäli väylämaksun taso ja kerättävät tulot kytketään edelleen nimettyihin valtion menoeriin kuten tähän saakka, olisi

mahdollisten muutosten arvioinnille ja ennakkoinnille olemassa arviomuistion mukaan yleisesti tiedossa oleva perusta. Verotuksen mahdolliset muutokset riippuvat viime kädessä poliittisista linjauksista.

Näkemyksemme mukaan julkisen vallan on punnittava jatkossakin tarkkaan väylämaksujen nostotarpeita huomioiden vientialojen korostunut riippuvuus merikuljetuksista sekä nopeasti inflaatiokehityksen paineessa nousseet rahtikustannukset, joita tulevat edelleen rasittamaan kasvavat merenkulun päästökaupan sekä vaihtoehtopolttoaineiden käyttövelvoitteen (FuelEU Maritime) kustannukset.

Kysymys 2: Tulisiko väylämaksu kytkeä säännöllisen talviliikennekelpoisen alusliikenteen ohjaamisen ohella muihin yhteiskuntapoliittisiin näkökulmiin?

Väylämaksujärjestelmän tulee edelleen kannustaa alusten hyviin jäissäkulkuominaisuuksiin Itämerellä. On kuitenkin tunnistettava myös rajoitteet, joita väylämaksujen nykyiset määräytymisperusteet asettavat alusliikenteen ohjautumiselle markkinaehtoisesti Suomeen/Suomesta.

Venäjän kauppamerenkulun muutokset ovat vaikuttaneet erityisesti Itämeren konttimarkkinaan, kun länsimaiden kontteja ei enää ohjaudu Pietarin kautta Suomen markkinoille. Tämä huomioiden on väylämaksuja arvioitava paitsi talviliikennekelpoisten alusten kannustamisen mutta myös ylipäänsä alusliikenteen kannustamisen näkökulmasta. Väylämaksuilla tulee pyrkiä laajempaan alusten tarjontaan Suomen viennin ja tuonnin tarpeisiin.

Kysymys 3: Tulisiko väylämaksulain soveltamisalaan, maksuhinnastoon tai väylämaksun toimittamiseen liittyviä yksityiskohtia muuttaa jollain tapaa ja millä perusteella?

Väylämaksun käyntimäärät ovat nykyisellään sidottu yksittäisiin aluksiin. Kuten arviomuistiossakin nostetaan esille, käyntimäärien sitominen yksittäiseen alukseen johtaa jossakin määrin tilanteisiin, jossa väylämaksusta jo vapautunutta alusta ei kannata korvata kesken väylämaksun määräytymiskauden, vaikka se olisi tarpeellista ja järkevää.

Pidämme tarpeellisena arvioida varustamon mahdollisuuksia täyttää jatkossa väylämaksusta vapautumiseen tarvittavat käyntimäärät sisaraluksilla alusliikenteen kannustamiseksi Suomeen ja Suomesta. Tämä tarjoaisi varustamoille mahdollisuuden käyttää aluskalustoa joustavammin ja tehokkaammin asiakkaan ja markkinatilanteen tarpeet huomioiden.

Kalenterivuoteen sidottu satamakäyntilaskenta kannustaa säännöllistä liikennettä, mutta heikentää kannustimia saada Suomeen satunnaisia, tarpeen mukaan tänne ohjautuvia aluksia. Näkemyksemme mukaan on tarpeellista arvioida, lisääkö satamakäyntien laskennan aloittaminen ensimmäisestä käyntikerrasta 12 kalenterikuukaudeksi eteenpäin alustarjontaa. Arvioitaessa on punnittava myös vaikutuksia talvimerenkulkuun sekä liikennöintiin asetettavien alusten jääkelpoisuuteen.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki

toimitusjohtaja

Siira Anni-Maija
Metsäteollisuus ry - Alina Koskela